

Utbildningsdepartementet, u.remissvar@regeringskansliet.se, u.uh.remissvar@regeringskansliet.se.

Dnr: U2025/00722

Vår referens: Jenny Norén

jenny.noren@vision.se, tel: 076-771 85 43

Remissyttrande avseende SOU 2025:27 En socionomutbildning i tiden

Fackförbundet Vision representerar cirka 218 000 tjänstepersoner inom kommun, region, privata bolag och kyrkan. Många av Vision medlemmar är socionomer och socionomstudenter och berörs därför av förslagen.

Sammanfattning av Visions synpunkter

Vision är mycket positiva till att utredningens förslag är att bibehålla socionomutbildningen som en generalistutbildning som ger en bred grundkompetens och att socialt arbete ska vara huvudområde för utbildningen. Utökningen av examensmålen som föreslås är i flera fall bra men sammantaget blir det en ambitionshöjning och det kan uppstå problem att få alla delar att rymmas inom ramen för en oförändrad längd på socionomutbildningen.

Vision är kritiska till förslaget att snävt peka ut ungdomskriminalitet som en aktuell samhällsutmaning i examensmålen och vill poängtera att det är viktigt med elastiska examensmål som anpassar sig till nya utmaningar. Vision är också kritiska till specificering av utbildning i juridik och handledd verksamhetsförlagd utbildning om minst 30 högskolepoäng. Förslaget avviker dramatiskt från Bolognadeklarationen och hotar akademisk frihet.

Vision betonar vikten av att regeringen tillsätter en ny utredning med uppdrag att utreda vidareutbildning på avancerad nivå och specialisttjänster för socionomer. Vision lämnar i denna del tillsammans med *Skuggutredningen* förslag på en utbildningsreform som tar sikte på att skapa en sammanhållen struktur för socionomers vidareutbildningar.¹

Visions övergripande synpunkter på förslagen

Vision tycker att utredningen "En socionomutbildning i tiden" är ett viktigt initiativ som belyser både socionomutbildningens och socionomprofessionens betydelse. Socionomers arbete har alltid handlat om att möta samhällsutmaningar och att hantera sociala problem. Vilka dessa utmaningar är har dock förändrats över tid, vilket innebär att socionomers grundutbildning alltid kommer att behöva utvecklas i takt med samhällets förändring.

¹ Skuggutredningen består av företrädare för akademien och fackförbund; Förbundet för forskning i socialt arbete, Akademikerförbundet SSR, Fackförbundet Vision, Förbundet Sveriges Socionomutbildningar, Föreningen Sveriges Socialchefer som tillsammans presenterat sina förslag i skriften [Reform för socionomers specialistutbildningar](#)

Vision *tillstyrker och är mycket positiva* till att utredningens förslag är att bibehålla socionomutbildningen som en generalistutbildning som ger en bred grundkompetens och att socialt arbete ska vara huvudområde för utbildningen.

Däremot vill Vision påtala att utredningens förslag rörande poängsättning av utbildning i juridik och handledd verksamhetsförlagd utbildning (VFU) är problematisk. Att detaljstyra universitetets utbildningar genom poängsättning strider mot själva grundtanken med målstyrning enligt Bolognadeklarationen och förslaget utgör ett hot mot den akademiska friheten och tilltron till vetenskaplig kunskap. Målstyrningens grundläggande princip är att vad studenterna ska uppnå (målen) definieras i examensmålen (som kunskap, färdigheter respektive förhållningssätt), men att universitet och högskolor ges rådighet att själva utforma hur målen ska uppnås.

I det följande behandlas utredningens förslag och Visions ställningstaganden mer i detalj.

6.1 Aktuella samhällsutmaningar

Vision *tillstyrker* förslagen om att inkludera tilläggen om hedersrelaterat våld och förtryck samt sambandet mellan vetenskap och beprövad erfarenhet i respektive examensmål.

Vision *avstyrker* förslaget på ett mål som rör ungdomskriminalitet och *ställer sig tveksamma* till flera av de föreslagna ändringarna som rör aktuella samhällsutmaningar av följande skäl.

Samhällsutmaningar är en central del av socionomutbildningen och är viktiga att behandla inom ramen för en högkvalitativ socionomutbildning. Men att definiera aktuella samhällsutmaningar i examensmål som ska användas över tid – såsom det föreslagna målet som rör ungdomskriminalitet – är en motsättning i sig. Detta eftersom samhällsutmaningar varierar över tid och examensmål därför behöver vara elastiska för att omfatta både tidlösa och aktuella utmaningar.

Vad som är aktuellt liksom vilka socionomkompetenser som efterfrågas skiftar. Det som utredningen tar upp som "aktuella" samhällsutmaningar, såsom ungdomskriminalitet, ett ökat antal äldre personer med komplexa behov och personer med funktionsnedsättning med skiftande stödbehov, är inte nya utmaningar. Dessa samhällsutmaningar har länge varit kända inom socialt arbete och kan snarare ses som tidlösa sociala frågor som redan hanteras i socionomutbildningen, även om allt inte uttryckligen finns med i examensmålen.

Vidare är kriminalitet ett brett fenomen som även återfinns bland vuxna, äldre samt personer med funktionsnedsättning. Ungdomskriminalitet berör endast ett mindre antal barn och unga och blir därför ett alltför snävt examensmål.

Genom lärosätenas pågående forskning och utveckling hålls socionomprogrammet kontinuerligt uppdaterat. Framtida aktuella samhällsutmaningar fångas på så vis upp. Exempelvis är frågor som rör klimatförändring, hållbar omställning, civil beredskap och katastrofhantering frågor som Visions medlemmar som är socionomer lyfter som viktiga att fokusera på framöver. Där har exempelvis Högskolan i Halmstad varit en föregångare och särskilt prioriterat sådana framtidsfrågor.

6.2 Arbetssätt och samverkan

Vision *tillstyrker med reservation* att lagarbete och samverkan samt ledning, planering och samordning lyfts fram som färdighetsmål och förmågor. Reservationen har dels att göra med att utökningen av examensmålen i denna del är ambitiösa givet att socionomutbildningens längd föreslås vara oförändrad, dels med att behovet av generiska kompetenser och elastiska examensmål som anpassar sig till nya utmaningar är det viktigaste.

6.3 Utbildning i juridik

Vision *avstyrker* förslaget om specificering av utbildning i juridik om minst 30 högskolepoäng. Målstyrning strider mot Bologna-deklarationen och förslaget avviker dramatiskt från den samma. Ingen annan akademisk utbildning har liknande skrivningar.

Utredningen beskriver juridik som "socionomens arbetsfält och redskap", vilket är viktigt, men så är också relationskompetens, bemötande och kommunikationsfärdigheter. Vision anser att varje lärosäte bör bestämma hur juridiska kunskaper bäst förmedlas och att dessa kunskaper måste uppdateras kontinuerligt. Juridisk metodkunskap kan vara mer relevant än kunskap om exakta lydelse av paragrafer.

6.4 Verksamhetsförlagd utbildning

Vision är *positiva till* att kurser med verksamhetsförlagd utbildning ska kunna avräknas mot utbildningsområdet.

Men Vision *avstyrker* förslaget om specificering av handledd verksamhetsförlagd utbildning om minst 30 högskolepoäng. Målstyrning strider mot Bologna-deklarationen och förslaget avviker dramatiskt från den samma. Ingen annan akademisk utbildning har liknande skrivningar.

7.1 Förslag till regeringen: Utredning om förlängd socionomutbildning med examen på avancerad nivå

Vision *tillstyrker och betonar vikten av* att regeringen tillsätter en ny utredning med uppdrag att utreda behovet av en förlängd socionomutbildning med examen på avancerad nivå.

En sådan utredning behöver utgå från UKÄ:s utbildningsutvärdering av socionomutbildningens kvalitet samt fördjupa sig i frågan om vidareutbildning på avancerad nivå och specialisttjänster för socionomer.

Socionomutbildningen är bred och leder till en stor mängd möjliga yrken. Socionomer uttrycker behov av större utvecklingsmöjligheter och fler karriärvägar och det finns ett stort behov av att locka socionomer att stanna kvar i socialtjänsten. I en analys av tillträdande och avgående socialsekreterare och biståndsbedömare/biståndshandläggare ser Vision att många yngre slutar arbeta i yrket långt innan pension: 47 procent av socialsekreterarna och 50 procent av biståndsbedömare/biståndshandläggare som lämnar yrket varje år är mellan 31 och 50 år gamla. Det är ovanligt på arbetsmarknaden med så stora avgångar bland yngre och Vision tolkar det som ett allvarligt tecken på att betydande förändringar i både arbetsmiljö och

karriärvägar behöver göras för att göra det attraktivt för personal att vilja stanna kvar i yrket och i socialtjänsten.²

Den nya socialtjänstlagen tar sikte på att åstadkomma ett paradigmskifte inom socialtjänstens område. Utöver ökade krav i lagstiftningen är det viktigt att ge medarbetarna inom verksamheterna kunskapsmässiga förutsättningar att kunna leva upp till dessa krav. Detta löses knappast med mindre justeringar i examensmål för socionomexamen utan med en långsiktig reform, höjd kvalitet och tillräcklig resurssättning.

Vision tillsammans med företrädare för utbildning respektive forskning inom socialt arbete samt för socialchefer och de fackliga organisationerna presenterade i november 2024 ett förslag på en utbildningsreform som tar sikte på att skapa en sammanhållen struktur för socionomers vidareutbildningar: [Reform för socionomers specialistutbildningar](#). Vi uppmanar regeringen att skyndsamt tillsätta en utredning för att komma vidare i denna fråga och ställer oss till förfogande i konstruktiva diskussioner framåt.

Veronica Magnusson, förbundsordförande Vision

² [Visions socialchefsrappport 2024: Ny socialtjänstlag - från Vision till verklighet](#)